

Skal Norden utvikle fremtidens helse- og velferdsløsninger – eller importere dem?

De nordiske landene står overfor de samme utfordringene: Flere eldre, knapphet på arbeidskraft, økende forventninger til tjenestene og en teknologisk utvikling som går stadig raskere. Skal vi bevare og videreutvikle den nordiske helse- og velferdsmodellen, blir evnen til omstilling avgjørende.

Teknologiutviklingen kommer uansett. Spørsmålet er hvem som skal forme utviklingen. Skal Norden være med å utvikle løsningene, standardene og markedene, eller først og fremst bli et marked for løsninger utviklet andre steder?

Norden har et særlig godt utgangspunkt. Vi har høy tillit, sterke offentlige helsetjenester, ledende forskningsmiljøer, digitalt modne befolkninger og samfunnsmodeller som ligner hverandre. Få regioner har bedre forutsetninger for å utvikle og ta i bruk nye helse- og velferdsløsninger i stor skala.

I en tid preget av geopolitisk uro, økende teknologisk konkurranse og sterkere avhengighet av globale plattformer handler dette også om strategisk handlingsrom. Evnen til å utvikle, innføre og skalere egne løsninger på områder som helse, data og kunstig intelligens blir stadig viktigere for både samfunnsberedskap og konkurransekraft.

Likevel opptrer vi fortsatt i stor grad som små, nasjonale markeder. For Norge er hjemmemarkedet ofte for lite til å få nye løsninger raskt nok fra utvikling til bred innføring. Ser vi Norden og Baltikum under ett, tegner det seg derimot et marked på nær 35 millioner innbyggere med mange av de samme behovene, utfordringene og verdiene.

Statsministrene i de nordiske landene har allerede vedtatt en ambisjon om å bli verdens mest bærekraftige og integrerte region innen 2030. For Norge er dette særlig relevant. Mens de øvrige nordiske landene er fullt integrert i EUs indre marked, har vi en egen interesse av å styrke den nordiske dimensjonen og omsette ambisjonene om nordisk integrasjon til praktisk samarbeid.

Et nordisk-baltisk hjemmemarked bør ikke ses som et alternativ til et europeisk marked, men som en vei inn i det. Utviklingen av European Health Data Space (EHDS) vil på sikt legge grunnlaget for et mer integrert europeisk helsemarked, men implementeringen vil ta tid.

Norden og Baltikum har derfor en mulighet til å gå foran. Et sterkere regionalt hjemmemarked kan gjøre det enklere å utvikle, innføre og skalere nye løsninger på tvers av landegrensene, samtidig som regionen bidrar til utviklingen av det europeiske helseøkosystemet.

Utviklingen av et nordisk-baltisk hjemmemarked bør heller ikke forstås som et nytt politisk spor. Det kan snarere ses som en naturlig videreføring av ambisjonene i Veikart for helsenæringen, som peker på behovet for tettere samspill mellom helsepolitikk, næringsutvikling, forskning og innovasjon. Spørsmålet er ikke om vi trenger flere strategier, men hvordan vi skaper et større marked for implementering.

En naturlig start vil være å samle innsatsen om et begrenset antall områder der gevinstene ved felles utvikling er særlig store:

- Digitale helsetjenester og hjemmeoppfølging, hvor felles standarder og et større marked kan bidra til raskere skalering av gode løsninger.
- Kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenestene, der Norden har mulighet til å bli en ledende region for trygg utprøving, innføring og bruk.
- Felles test- og innføringsmetoder for nye helse- og velferdsløsninger, slik at innovasjoner kan tas i bruk på tvers av landegrensene raskere enn i dag.

Vi ønsker å invitere til en diskusjon om hvilken rolle Norge bør ta i dette arbeidet, og hvordan eksisterende nordiske initiativer kan brukes mer strategisk for å styrke helse- og velferdstjenestene, innovasjonskraften og samfunnsberedskapen i regionen.

Spørsmålet er ikke om fremtidens helse- og velferdsløsninger blir digitale. Spørsmålet er hvem som skal utvikle dem, hvilke verdier de skal bygge på, og hvor verdiskapingen skal skje.